

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında
İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)
Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 2 Mayıs, 1929

Sayı: 127

Çocuk Haftası

23 nisan salı günü başlayan çocuk haftası bugünlerde nihayet buldu. Yavrularımız gene, kafalar neşe ve şetaret içinde geçen bu yedi günün tatlı hatıralarile dolu, derslerine ve annelerinin kucaklarına döndüler. Ve teşyi ettiğimiz bu bir haftalık çocuklar bayramını gelecek sene bu günlerde tekrar ederken bugünün çocukları hayatlarına bir senenin tecrübelerini ve bilgilerini katmış, bir senelik tahassürün verdiği heyecan ve hararetle daha olgunlaşmış olarak karşımıza çıkacaklardır.

Bana dünyada en fena ve en iyi şey nedir diye sorsalar tereddüt etmeden derhal cevap verirdim: İtiyat. Bir haftadır küçüklerimizin etrafımızda hoplayıp zıplamalarına mes'ut ve pürneşe görmelerine alışmıştık. Ve geçen gün bir ocağı idare eden bir çocuktan, muhteren bir Türk evlâdından bir davetiye aldığım zaman kendimi istikbalin büyük bir mahkemesi karşısına çağırılan bir maznun kadar şaşırılmış ve hürmetkâr buldum. Bu gün ise ellerinde kitap ve çantalarla mekteplerine giden ciddî tavurlu çocuklar kafilesile karşılaştığım zaman onların bayramlarını kısaltan ve neşelerini bozan bir cemiyetin ferdi gibi bir köşeye sinmek istedim. Bir haftadır çocuk sevinç ve gürültüsünün doldurduğu kasabalarımız ve şehirlerimiz şimdi şen sakinlerinin küsüp gittiği metruk bir şehir manzarası gör-

teriyor. Ne yazık ki her bayram gibi çocukların bayramı da çok, çok kısa oldu.. Çocuğu ve çocukluğu sevmeyen kimse tasavvur edemiyorum. Çok ıstırap çeken Türk milletinin, çocuklarına karşı duyduğu muhabbet ise bütün istikbale ait ümit ve tasavvurlarının inzımamile payansız bir aşk halinde tezahür ediyor. Bir garp mütefekkeri bu hissimizi şöyle tahlil etmişti: Bir çocuğa yaklaştığım zaman iki hisle karşılaşırım. Hali için şefkat duygusu, istikbali için de hürmet duyguları..

Bu günün küçükleri olan yarınki türk nesli hakkında bizim duygularımız ise hâl ve istikbali de aşan ebedî bir hürmet ve muhabbettir. Onların kalplerimizde yarattığı büyük sevgi ve saygının yardımıyledir ki asırların yükünü omuzlarımızda gülererek taşıyoruz, onların yarınını aydınlatmak için bu günün gündüzlerini gece yapıyoruz.

Vatanın ücra bir köşesinde çalışan genç muallimler, tarlasında çifti çubuğuyle meşgul köylüler, büyük inkilâp için her sahada kendini feda eden gençlerin hepsi ona temiz ve lekesiz bir atla feyizdar bir vatan, parlak bir istikbal bırakmak için bir insanın yapabileceği işlerin hepsini yaptılar. Türk milletinin feda ettiği bir çok şeyleri yarınki neslin faizleriyle iade edeceği hakkındaki ümitlerimizden bir an olsun şüphe etseydik ümitsizliğin en müthiş uçurumlarına düşüp kaldık. Nasıl

sağlam binalar sağlam topraklar üstünde kurulursa vatan ve millet denilen büyük mefkûrelerimizin de tahakkuk sahaları çocuk kalbi türk çocuğunun vicdanıdır. Onun içindir ki çocuklarımızın yetiştirilmesi için sarfedilen her şeyimiz sarfiyatımızın ve fedakârlıklarımızın en yerinde olanıdır.

Bu bir hafta zarfında matburatımız, Türk Ocakları, Himayei Etfal cemiyetleri, belediyeler ve muhtelif teşkilâtımız çocuğa ait türlü faaliyetlerle yakından alâkadar oldular. Bütün bu faaliyetlerin gayesi çocukluk denilen, uzviyeti ve ruhiyeti itibarile bizden büsbütün ayrı bir âlem teşkil eden yeni bir dünyaya, memleketin dikkatini çevirmek, onu tetkike muhtaç bir madde gibi müşahede ve tahlillerimize arzettir.

Ortazaman çocukluğu beşeriyet için baş belâsı olan tufeylî bir zaman, çocuğu da ezilmeğe ve kahredilmeğe lâyık bir şeytan telâkki ederdi, zamanımız ise çocukluğu hürmete, tepcile lâyık mukaddes bir mahlûk olarak tanır. Bız buna ilâve idiyoruz: çocukluğa ait bütün faaliyet ve teşkilâtın mihveri de çocuk olmalıdır.

Bize çocuk haftasını hazırlayan yavrularımız için duyduğumuz sevgilerin tezahürüne meydan veren Himayei Etfal Cemiyeti ile kıymetli reislerine teşekkür ederken gelecek sene bu haftanın daha esaslı, daha ilmî ve deha etraflı bir şekilde tes'it edilmesi temennisini tekrar ediyoruz.

H. M.

İzmir Asariatika Müzesi

İki senedenberi ziyaretçilere açılmış olan İzmir'in küçük, mütevazı Müzesinin şu son zamanlarda muhtelif mahallerden gelen eserlerle muhteviyatı haylıdan haylıya artmıştır.

Bina, vasi bir bahçe içindedir. Lâkin tarihî mıntaka icabatından olarak bilâ inkıta şurada burada zuhureden: Bergama, Efes gibi harabelerde her sene yapılan hafriyatta keşf ve meydana çıkarılan asariatika, Müzenin muhteviyatını çoğaltmaktadır.

Bu yüzden bina şimdiden gayrı kâfi gelmeye başlamıştır. Ahiren satın alınan arsada yeni bir bina inşa idilene kadar yeni den yeniye gelen eserleri sıkıştırmak, biraz da ilmî tasnifatı ihmal etmek zarureti hasıl olmuştur.

İzmir Müzesi islamî ve gayri islamî iki çeşit asardan mürekkeptir. İslamî eserlerin kısmı azamî, mahkûkât, ve Selçukî devrine ait mezartaşlarından ib'arettir. Müzece bu şubenin tevsiine sarfı mesai edilmekte olduğu meşhut olur.

Gayri islamî eserler türabî ve mermerlerdir. Türabî eserler, İzmir Müzesi'nin en yaşlı parçalarıdır. Bunların en eskisi kablemilat 3000 sensliktir. Asarı heykel tıraşî de lâhitler, heykeller, ve büstlerle mahkûkât ve sütun başlıkları ve aksam ve tezyinat mimariye parçalarıdır. Bu kısım asar kablemilat yedinci asırdan

başlayarak Helenistik, Romen ve Bizantin devirlerine ait olmak üzere takriben dokuz on asır zarfında san'ati naht ve heykeltraşinin

İzmir: Bergama'da bulunan bir Nike başı

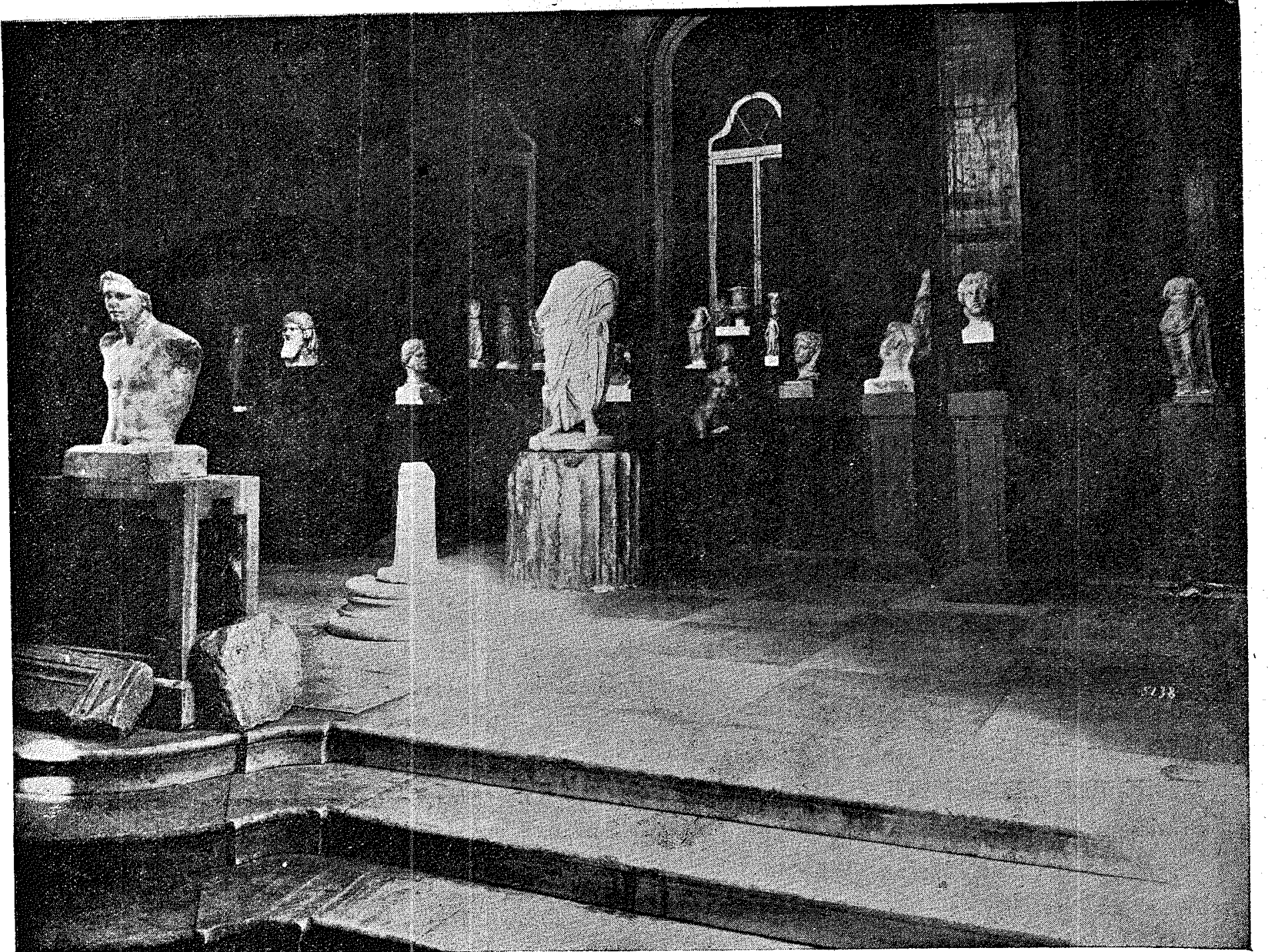
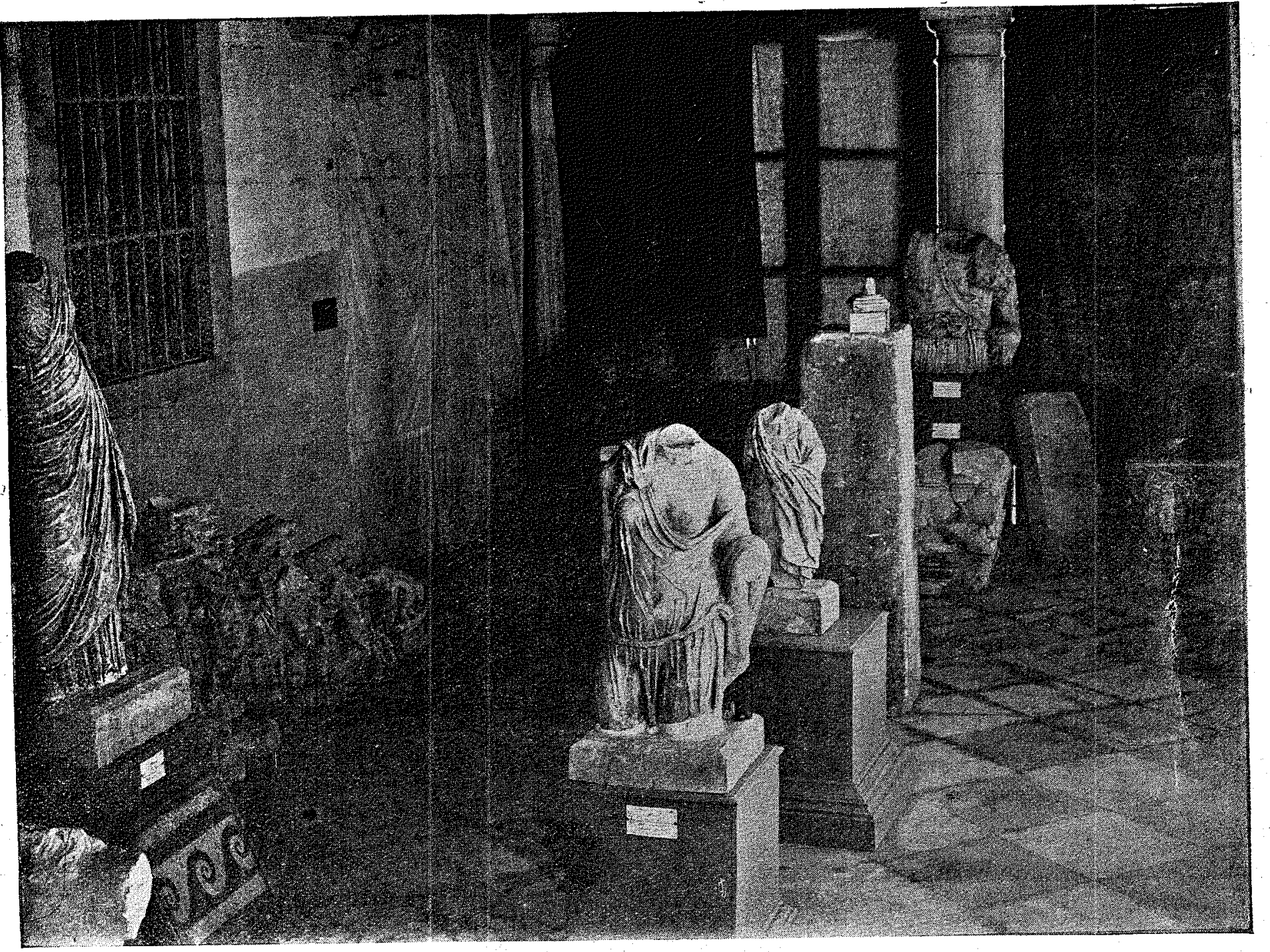
geçirdiği tekâmülât ve tedenni devrelerini sırasıyla takip edebilmek için İzmir (müzesi citten zengin bir koleksiyona malik bulunmaktadır. Bu kısım kolleksiyon üç senedir Efes harabeleri mahsulâtıyla o derece seri bir surette zenginleşmektedir ki üç sene evvel Müzenin kabataslak halini gördükten sonra geçenlerde İzmir'den geçen Berlin Müzeleri müdürü Profesör Wiegand Müze-

nin bu seri terakkisini takdirlerle yadetmiş ve dünyanın hiç bir Müzesinin böyle az zaman zarfında inkişafı kayt edilmemiş olduğunu zikretmiştir. Avdetinde Berlin gazetelerinde İzmir müzesi hakkında Profesörün pek kadirşinasane yazılmış bir de makalesi intişar etmiştir. Aynı zamanda İzmir ve Havalisi Asariatika muhipleri Cemiyetinin lütüfkâr vesatiyle Fransızca neşedilen müze rehberi atikiyat âlemince İzmir Müzesinin tanınmasına vesile olmuştur.

Biz burada kısaca İzmir müzesinin kıymettar eserlerinden bir kaçını tetkik idelim:

Sanaatı Yunaniyeyi doğuran Arhayik yani pek eski eserler eski Yunanistan ve havalisine münhasır kalmak itibarile Anadolu'da nadiren bulunur. Bu sebeple İzmir Müzesi Asariheykeltraşî kolleksiyonunda Arhaik eserlerin adedi adeta sayılıdır. Bunlar miyanında son defa Didim'den uakledilen bir oturmuş heykel ile cesameti tabiiyeden bir az ufak iki heykel gövdesi kayda lâyıktır. Bunlardan oturmuş heykel, Didim mabedile, Milet şehri kadimini [1]birbirine

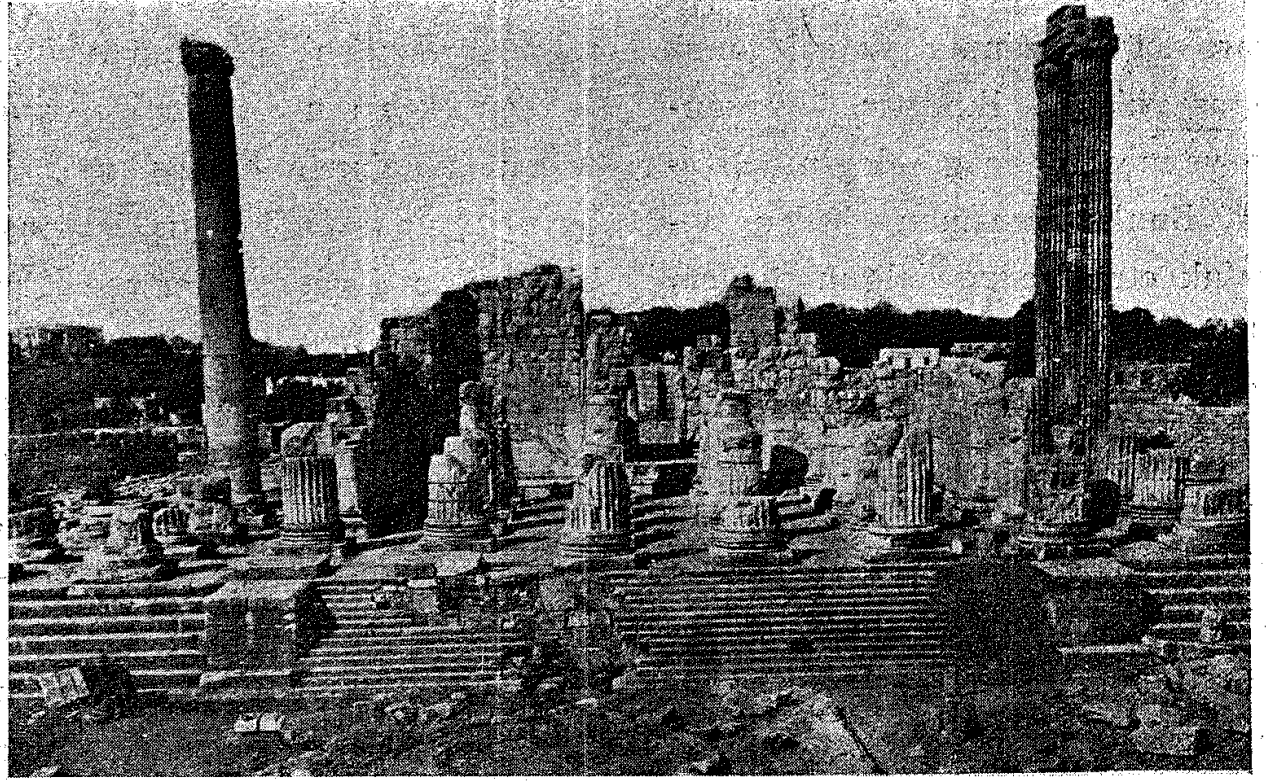
[1] Söke kazasının beş saat cenubunda elyevm Balat kariyesinin yanındadır. 1896 te Doktor Wiegand tarafından harbi umumî bidayetine kadar bilâ inkıta devam eden hafriyatta şehrin bilûmum mebanisi meydana çıkarılmıştır. Vaktile deniz kenarında olan bu şehir, Mederes nehrinin döktüğü teressübatla sahilden beş altı kilometre içerde kalmış ve iç limanlarından biri göl halinde kalmıştır. Müteaddit mabetler, hamamlar, koşu mahalleri olduğu gibi 36 bin kişi istiाप eder büyük bir tiyatrosu vardır.

İzmir Müzesi: Müze dahilinde heykeller salunundan iki kısım.

bağlayan mermer köşeli mukaddes yolun üzerinde bulunmuştur. Bunun bir aynısı da İstanbul Müzesinde bulunmaktadır. Geniş yüksekçe bir sandalyeye oturmuş, ayaklarının üzerine kadar bir libas giyili, dizler yekdiglerine bitişik, hürmetkâr bir vaziyet arzeden bu heykeller Branhitlerin Didim mabedine mümtet yolu tezyin ediyordu. [1]

[1] Didim mabedi, Balat kariyesine on beş kilometre mesafede ve Yoran köyünün yanında dir. Uzun cephesi 117 küçük cepherleri de 55 metro olup 126 sütundan ancak üç adedi kaimdir. Sütunların irtifai 20, kaideye bastığı sütun gövdesinin kutru

Hafriyat neticesinde kâmilten meydana çıkarılan Didim mabedi meşhuru

İzmir: Dans eden bir kadın heykeli

Helenistik devrine ait eserlerin adedi çoktur, ve bunlar arasında citten nefis ve şaheser tavsifine lâayik eserler de vardır. Bu eserlerden biri de Müzenin «apsit» kısmında ince uzun bir kaide üzerinde teşhir kılınmış olan 0.65 santim irtifaında bir «oyuncu kadın» heykelidir. Bu heykel Bergama hafriyatı esnasında «Demeter» mabedinde zuhur etmiştir. Fotografide görülen işbu rakkase heykelinin evsafını tetkik idelim:

Billurati büyük, mermerden masnu bu heykel, maalesef başsızdır. Boyun vücuda, nısıf kürre şeklinde oyulmuş bir deliğe mevzu idi. Kollar ve sol ayağın ön nısıfı, kısmen elan da mevcut olan demir çubuklarla raptedilmişti. Heykel dizden itibaren hafifçe bükülmüş olan sağ ayak üzerinde durmakta ve harice doğru taşan sağ kalça ile sol ayağa doğru temayül ederek, mahsüs bir halecanla ileri atılarak dansa başlamak üzere olduğunu göstermekda iki metro 40 santimdir. Didim mabedi, memleketimizde kadim mabetlerin en büyüğü ve en muhteşemi olduğu gibi en iyi vaziyette kalmış olanıdır.

tedir. Vücudun kısmı ülyası, yukarı doğru uzanmış ve sol omuz biraz yukarı kalkmıştır. Bir manto ve ince bir iç gömleğini lâbis-tir. Bunlar tamamen bedene tevafuk etmekte ve dolgun göğsü, cildin iltivaları tamamen teressüm etmektetir.

Sol memeden rahim istikametine hafifçe vücade yapışan bir iltiva görünmekte ve burada diğer üç kıvrıntı ile birleşmektedir. Bunlardan başka, keza lik aynı noktada birleşen ve sağ memeden aşağıya doğru inen birkaç iltiva daha mahkûktur. Manto yalnız kısmen sol omuz üzerine atılmıştır ki burada niçin yapıldığı vazihan malûmumuz olmayan üç burgu deliği mevcuttur.

Mantoyu bu kısma tespit eden bir tokenin mevcudiyeti tasavvur olunabilir. Böyle bir toka olmadığı halde de manto ancak bu vaziyette durabilir. Bilhasa büsbütün ince olan «Chyton», böyle bir tokenin sokulması ca'yi teemmüldür. Mantoyu geriden, sırt üzerinden aşağıya yere kadar düşüyor. Sol kalçanın etrafını ve sol bacağına örtmüştür. Birkaç kıvrıntı mailen aşağıdan yukarıya doğru genişleyerek rahim istikametine yayılmıştır. Sol bacak vazihen teressüm etmektetir. Muhihi dahilisi, derin kıvrıntı üzerine

muntabık olduğu cihetle gölgeye rağmen vazihen görünmektedir. Dizden itibaren hafifçe geriye doğru dalgalanan kumaş ve birbirini takip eden gergin kıvrımlar mailen dışarıdan geriye doğru inerler.

Velhasıl, en küçük aksam ve teferruatına kadar bir ahenk ve imtizacı tam arzeder. Şüphesiz, hal ve tavrundaki tabiiliği ve teheyhüçü mahsûs bir şekilde ifade eden Bergama asarı san'atinden olan bu eseri kıymettar, İzmir Müzesi Helenistik devrine mensûp asarı heykeltraşisinin ilk safında bulunmaktadır.

Müzenin «absit» kısmında camlı dolapların birinde cesameti tabiiyeden biraz küçük mermerden masnu bir kadınbaşı zairin nazarı tahsin ve takdirini celbeder. Bu eser Bergama harabelerinde zuhur etmiş Helenistik devrine mensûp güzel bir eser olup Nike'yi tasvir eder. Bu eseri tanıyabilmek için biraz evsafından bahs-idelim.

Beyaz renkte billûratı küçük mermerden masnu olan baş, asırlarca toprak altında kalmış olmaksızın mütahassıl sarımtırak bir renk bağladığı gibi burnunun uciyle çene kısmı biraz da zedelenmiştir. Boyun, mailen kırılmış olup teş-

hir esnasında restore edilmiştir. Saçlar muntazam bir surette ortadan ikiye ayrılarak enseye doğru birleşmekte ve yanlarından inen bukleler tamamen kulakları örtmektedir. Alınla burun, o devrin mahsulâtı diğer eserler gibi alelhusus VENÜS'e nispeten etlice yüz müdevver ve ablakça, gözleri iri, ve büyük lâkin birbirine nispeten fazlaca yakın, dudaklar kabarık, ve hafifce aralık ve kalınca aynı zamanda buruna mesafesi kısadır. Lâkin hey'eti umumiyesi bir ahenk ve imtizacı tam irae eder. Velhasıl, Helenistik devrinin havassı mümeyyizesini, danseden kız heykelinde gördüğümüz gibi kâmilten bu başta da okuyabiliriz.

İzmirin pek genç olan Müzesinin zengin muhteviyatını erbabı merak tanıtabilecek ilmî katalog henüz mevcut değildir. Zaten Müzenin tarihi teessüsünden şimdiye kadar geçen az zaman zarfında böyle şumullü ve ilmî bir katalog tertip ve neşri de kabil olmaz. Maahaza, İzmir'in bu mütevazı müzesinin serveti ve şah-eserleri hakkında zaman zaman mecmuanın bu sütunlarında atkıyat âlemini enteresse edecek yazılara tesadûf edilmesi şayanı arzudur.

A. AZİZ